

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ ТА ПОЛІТОЛОГІЇ

ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ВИВЧЕННЯ
ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ «ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ»

для здобувачів спеціальності 052 Політологія
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти»

Житомир

2024

УДК 32:378.22(072)

*Рекомендовано до друку вченою радою
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(Протокол № 20 від 25 жовтня 2024 року)*

Рецензенти:

Наталія КОВТУН – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії та політології Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Тетяна СИДОРУК – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин Національного університету «Острозька академія».

Вікторія МЕЛЬНИЧУК – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри суспільних наук Поліського національного університету.

Укладачі:

Людмила ГОРОХОВА – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії та політології.

Андрій КОБЕТЯК – доктор політичних наук, доцент кафедри філософії та політології.

I 72 Інструктивно-методичні матеріали до вивчення освітньої компоненти «Вступ до спеціальності» для здобувачів спеціальності 052 Політологія першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Укладачі: Андрій Кобетяк, Людмила Горохова. Житомир: Видавництво ЖДУ імені Івана Франка, 2024. 36 с.

У інструктивно-методичних матеріалах вміщено програму курсу та завдання тем освітньої компоненти «Вступ до спеціальності».

Методичні матеріали спрямовані на допомогу студентам у підготовці до навчальних занять і в процесі самостійного опрацювання тем та поглибленого осмислення освітньої компоненти й містить плани та завдання до занять, теми повідомлень, питання для обговорення та дискусій, завдання для самостійного опрацювання, список основної та додаткової літератури

@Кобетяк Андрій

@Горохова Людмила

@ Житомирський державний університет імені Івана Франка

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Мета, завдання та результати навчання.....	4
Інформаційний обсяг освітньої компоненти	7
Структура освітньої компоненти.....	7
Методи навчання.....	8
Методи контролю успішності навчання.....	9
Форма підсумкового контролю успішності навчання.....	9
Оцінювання.....	9
Рекомендована література.....	10
Завдання до практичних/семінарських занять.....	14

ВСТУП

Потреба вивчення політології в сучасних умовах обумовлена складністю внутрішніх та міжнародних політичних процесів і насамперед зростанням ролі політики як сфери суспільного життя. Роль і значення політики та наукових знань про неї особливо зростають у переломні історичні періоди, коли докорінних перетворень зазнають основи суспільного життя, ідеали, цінності, світоглядні орієнтації людей. Саме такий період кардинальних змін переживає нині українське суспільство.

Освітня компонента «Вступ до спеціальності» є важливою складовою освітньо-професійної програми «Політологія», яка спрямована на ознайомлення студентів із основними питаннями політології як науки; формування системи базових знань, розвиток умінь і навичок щодо теоретичних і практичних засад реалізації політики як суспільного явища; сприяння становленню громадянської свідомості студентів.

Предметом вивчення є основні питання політології як науки; теоретичні й практичні засади реалізації політики як суспільного явища; індивідуальна та суспільна свідомість; громадська думка; зв'язки з громадськістю та засобами масової інформації для вирішення завдань із проектування стратегії поведінки у політичній сфері; суспільно-політичні процеси та суспільно-політична ситуація у регіоні та країні.

Міждисциплінарні зв'язки: Історія зарубіжних політичних вчень.

Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів:

Модуль 1. Історія та теорія науки про політику.

Модуль 2. Практичні аспекти політології.

Мета, завдання та результати навчання

Метою вивчення освітньої компоненти є ознайомлення студентів із основними питаннями політології як науки; формування системи базових знань, розвиток умінь і навичок щодо теоретичних і практичних засад реалізації політики як суспільного явища; сприяння становленню громадянської свідомості студентів; розвиток здібностей використання теоретичних знань й практичних навичок організації зв'язків з громадськістю та засобами масової інформації для вирішення завдань із проектування стратегії поведінки у політичній сфері; формування вмінь здійснювати аналіз суспільно-політичних процесів на основі знань теорії політичного аналізу і аналітичних методик та передбачати на основі аналізу можливі шляхи розвитку суспільно-політичної ситуації в країні та регіоні, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням якісних і кількісних методів, інструментарію прикладного аналізу та новітніх технологій.

Основними завданнями вивчення освітньої компоненти є:

- отримання знань про особливості політики як суспільного явища, структуру та типологію політичної системи суспільства;
- пояснення сутності держави як головного політичного інституту суспільства;

- розрізнення основних різновидів політичного режиму;
- розуміння специфіки виборчого процесу;
- обґрунтування сутності політичних партій, партійних систем та груп інтересів у суспільстві;
- аналіз головних сфер зовнішньополітичної діяльності України;
- розуміння та розрізнення принципів і законів взаємодії людей; з'ясування і усвідомлення ролі особи в політичному процесі;
- аналіз суспільно-політичних процесів та політичної ситуації на локальному, регіональному та державному рівнях;
- усвідомлення аспектів та специфіки професійної діяльності.

Компетентності та програмні результати навчання:

Компетентності

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.

ЗК 01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 02. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 03. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 04. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 05. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 06. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 07. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

СК 01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

СК 02. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

СК 03. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

СК 04. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

СК 05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

СК 06. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному,

європейському та глобальному рівні.

СК 07. Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.

СК 08. Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.

СК 09. Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефахівців.

СК 10. Здатність планувати та здійснювати власне наукове дослідження, присвячене аналізу явищ і процесів суспільно-політичного життя, питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

СК 11. Здатність створювати належний психологічний клімат в команді, виявляти шляхи оптимізації управління групою діяльністю, формувати і підтримувати психологічну готовність групи до виконання професійних обов'язків.

СК 12. Здатність пізнання особливостей функціонування механізмів взаємодії людини і локальної спільноти, інститутів політичної системи на локальному, регіональному та національному рівнях, вміння аналізувати питання європейської та євроатлантичної інтеграції.

Програмні результати навчання

ПР 01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.

ПР 03. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.

ПР 04. Мати навички професійної комунікації.

ПР 05. Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.

ПР 06. Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.

ПР 11. Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

ПР 14. Застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.

ПР 17. Професійно фахово виконувати політико-організаційні, експертні, дорадчі й консультативні функції на регіональному, національному та міжнародному ринку праці.

ПР 18. Проводити професійний пошук, опрацювання й аналіз фактів, даних та інформації з різних джерел.

ПР 21. Вміти здійснювати експертну оцінку політичним подіям та процесам, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Освітня компонента «Вступ до спеціальності» викладається на I курсі, в 1 семестрі.

На вивчення освітньої компоненти відводиться 105 годин, 3,5 кредити ECTS.

Форма проведення занять: лекційні та практичні/семінарські заняття.

Інформаційний обсяг освітньої компоненти

Модуль 1. Історія та теорія науки про політику

Становлення та розвиток політології як науки. Понятійно-категоріальний апарат політології. Структурно-функціональні особливості політології. Політична влада та механізм її функціонування в суспільстві. Ціннісний вимір політики. Політична культура, свідомість та ідеологія. Персоналізований вимір політики. Особа як суб'єкт політики. Політична соціалізація особи. Глобальний вимір політики. Глобалізація сучасного світу як тенденція світової політики.

Модуль 2. Практичні аспекти політології

Роль і місце політології в процесах становлення громадянського суспільства. Діяльність політолога у сфері суспільних відносин. Професійна діяльність політолога на місцевому і регіональному рівнях. Політолог у сфері державної влади. Дипломатія та дипломатичні служби. Дипломатичний протокол та етикет у професійній діяльності політолога. Політолог у сфері міжнародних політичних відносин.

Структура освітньої компоненти

Назви тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Всього	У тому числі					Всього	У тому числі				
		Лекції	Практичні/Семинарські заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	Індивідуальні заняття		Лекції	Практичні/Семинарські заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	Індивідуальні заняття
Модуль 1. Історія та теорія науки про політику												
Тема 1. Становлення та розвиток політології як науки.	10	2	4	–	4	–	–	–	–	–	–	–
Тема 2. Понятійно-категоріальний апарат політології. Структурно-функціональні особливості політології.	8	2	2	–	4	–	–	–	–	–	–	–
Тема 3. Політична влада та механізми її функціонування в суспільстві.	8	–	2	–	6	–	–	–	–	–	–	–
Тема 4. Ціннісний вимір політики. Політична культура, свідомість та ідеологія.	8	2	2	–	4	–	–	–	–	–	–	–
Тема 5. Персоналізований вимір політики. Особа як суб'єкт політики. Політична соціалізація	8	2	2	–	4	–	–	–	–	–	–	–

особи.												
Тема 6. Глобальний вимір політики. Глобалізація сучасного світу як тенденція світової політики.	8	2	2	–	4	–	–	–	–	–	–	–
Разом за модулем 1	50	10	14	–	26	–	–	–	–	–	–	–
Модуль 2. Практичні аспекти політології												
Тема 7. Роль і місце політології в процесах становлення громадянського суспільства.	10	2	2	–	6	–	–	–	–	–	–	–
Тема 8. Діяльність політолога у сфері суспільних відносин.	9	–	4	–	5	–	–	–	–	–	–	–
Тема 9. Професійна діяльність політолога на місцевому і регіональному рівнях.	9	2	2	–	5	–	–	–	–	–	–	–
Тема 10. Політолог у сфері державної влади.	9	2	2	–	5	–	–	–	–	–	–	–
Тема 11. Дипломатія та дипломатичні служби. Дипломатичний протокол та етикет у професійній діяльності політолога.	9	2	2	–	5	–	–	–	–	–	–	–
Тема 12. Політолог у сфері міжнародних політичних відносин.	9	2	2	–	5	–	–	–	–	–	–	–
Разом за модулем 2	55	10	14	–	31	–	–	–	–	–	–	–
Усього годин	105	20	28	–	57	–	–	–	–	–	–	–

Методи навчання

Лекції, практичні заняття, бесіди, дедуктивні та індуктивні, проблемно-пошукові, ділові та рольові ігри, самостійна робота, спостереження, самонавчання, через участь у діяльності громадських та волонтерських організацій.

Методи контролю успішності навчання

Для ефективної перевірки рівня засвоєння студентами знань, умінь та навичок з навчальної дисципліни використовують різні методи і форми контролю, зокрема такі як: усний контроль (усне опитування), письмовий контроль, тестовий контроль, самоконтроль, самооцінка, бліц-опитування, перевірка рівня засвоєння тем, винесених на самостійне опрацювання, а також індивідуальні та фронтальні перевірки як форми контролю й підсумкові (залік).

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Формою підсумкового контролю з освітньої компоненти є залік.

Вимоги до заліку:

1. Володіння теоретичним матеріалом з курсу «Вступ до спеціальності».
2. Виконання усіх завдань, передбачених робочою програмою та інструктивно-методичними матеріалами до курсу.
3. Виконання завдань з тем, які винесено на самостійне опрацювання.

Оцінювання

Оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою» https://zu.edu.ua/offic/ocinjuvannya_zvo.pdf.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальних робіт проводиться за поточним, модульним та підсумковим контролюями.

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка за університетською шкалою		Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	
Екзамен	Залік		Оцінка	Пояснення
<i>Відмінно</i>	<i>Зараховано</i>	90-100	A	відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок
<i>Добре</i>		82-89	B	вище середнього рівня з кількома помилками
		74-81	C	в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок
<i>Задовільно</i>		64-73	D	непогано, але зі значною кількістю недоліків
	60-63	E	виконання задовольняє мінімальним критеріям	
<i>Незадовільно</i>	<i>Незараховано</i>	35-59	FX	з можливістю повторного складання

		1-34	F	з обов'язковим повторним курсом
--	--	-------------	---	---------------------------------

Підсумкова оцінка з вивчених модулів за навчальний рік (ПОМ) розраховується:

№ модулю	M_{%n} (відсоткове значення модулю освітньої компоненти)
Модуль 1	M_{%1} = 50 %
Модуль 2	M_{%2} = 50 %
Сума	100

Оскільки формою підсумкового контролю освітньої компоненти є залік то залікова оцінка (ЗО) з освітньої компоненти дорівнює підсумковій оцінці з вивчених модулів (ПОМ).

$$ЗО=ПОМ$$

Рекомендована література

Основна

1. Герасимчук Т. Ф., Киридон А. М., Троян С. С. Загальна теорія політики: Навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2017. 226 с.
2. Горбатенко В., Гарбадин А. Постмодерні підходи до аналізу політики / В. Горбатенко, А. Гарбадин // Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи : підручник : у 2-х т. / за заг. Ред. Н.М. Хоми ; [Т.В. Андрущенко, О.В. Бабкіна, В.П. Горбатенко та ін.] – Львів : «Новий Світ-2000», 2016. – Т. 1. – 516 с.
3. Історія політичної думки [Текст] : підручник : у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Львів : Новий світ-2000, 2019:
Т. 1 : Від зародження до початку ХХ ст. – 2019. – 403 с.
Т. 2 : ХХ – початок ХХІ ст. – 2019. – 597 с.
4. Історія політичної думки : навч. енциклопед. слов.-довід. / за заг. ред. Н. М. Хоми. – Львів : Новий світ-2000, 2019. – 765 с.
5. Піча В. М. Політологія : конспект лекцій для студентів вищ. закл. освіти / В. М. Піча, Н. М. Хома. – 5-те вид., стер. – Львів : Новий світ-2000, 2019. – 172 с.
6. Піча В. М. Політологія / Навч. підручник. К.: Каравела, 2018. – 304 с.
7. Політологія. Навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей (доповнено) Ред. Струкевич О. К., Конотопенко О. П., Лапшин С. А – Вінниця: Нілан-ЛТД, 2016. – 403. с.
8. Політологія: Навчальний посібник. Вид. 3-е, доп. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 224 с.
9. Політологія: Підручник / В. Ф. Баранівський. – Київ: НАУ, 2016. – 236 с.
10. Шляхтун П. Політологія: історія та теорія. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 472 с.

Додаткова

1. Анастасов О. І. Вступ до політології. Навчальний посібник. – 2 вид., доп. – Донецьк: АСТРО, 2005. – 358 с.

2. Анатолій Матвієнко, Володимир Тарасюк, Володимир Горбатенко. Політико-правові засади трансформації партійної системи України. – Талком, Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2016. – 510 с.

3. В. П. Бех, В. В. Давиденко, Денисюк С. Г. Технологічні виміри політичної комунікації: монографія / С. Г. Денисюк. – Вінниця : ВНТУ, 2010. – 276 с.

4. Гуманітарний дискурс: політика, управління, влада : кол. монографія / М-во освіти та науки України, Нац. ун-т "Одеська юрид. акад.", Ф-т прав. політології та соціології; [за заг. ред.: О.А. Івакіна, Д.В. Шамши, Д.В. Яковлева]. – Одеса : Вид. дім "Гельветика", 2015. – 468 с.

5. Держава, влада та громадянське суспільство у документах політичних партій України (кінець 1980-х – перша половина 2011 рр.) / Керівник проекту – М. С. Кармазіна; довідковий матеріал – М. С. Кармазіна, Т. А. Бевз; упорядники – Т. А. Бевз (координатор проекту), Д. В. Веденєєв, П. П. Гай-Нижник, О. М. Любовець, С. В. Полтавець, О. М. Собачко, В. Д. Яремчук. – К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2011. – 808 с.

6. Денисенко В. М., Матвієнків С. М., Штерн В. Ю. Політологія. Вступ до спеціальності. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Львів: Астролябія, 2007. – 360 с.

7. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [кол. авт.: Я. А. Жаліло та ін. ; за ред. Я. А. Жаліла] ; Нац. ін-т стратег. дослідж. – Київ : Вид-во Нац. ін-ту стратег. дослідж., 2019. – 190 с.

8. Дмитренко М. А. Лекції з політології: інститут президенства. Навчально-методичний посібник / М. А. Дмитренко. К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – 229 с.

9. Європейська інтеграційна політика: навч. пос. / [А. М. Поручник, В. І. Чужиков, Д. О. Ільницький, О. А. Федірко]; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. В. І. Чужикова. – К. : КНЕУ, 2010. – 451 с.

10. Ємельянова Г. І. Потенціал політичної еліти в Україні: особливості формування та впливу на сучасний політичний процес. Одеса, 2018. – 217 с.

11. Історія політичної думки: підручник / за заг. ред. Н.М. Хоми [П.В. Алексеєнко, Т.В. Андрущенко, О.В. Бабкіна та ін.]. – Л. : Новий Світ-2000, 2020. – 1000 с.

12. Короткий оксфордський політичний словник / [Пер. з англ.] ; [За ред. І. Макліна, А. Макмілана]. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2005. – 789 с.

13. Малкіна Г.М. Політична відповідальність у демократичному суспільстві (інституціональний аспект): монографія. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2010. – 326 с

11. Литвин В. Президенти. Політичне лідерство: світові реалії, українська практика. – К.: «Зелений пес», 2019. – 464 с.

14. Панчук М., Євтух В., Войналович В., Котигоренко В., Калакура О., Кочан Н., Макаренко Н., Горбань Т., Ляшенко О., Ковач Л. Етнополітичні процеси в Україні: регіональні особливості: [Монографія.] – К., Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2011. – 396 с.

15. Пахарев А. Д. Політичні інститути і процеси в сучасній Україні. Навчальний посібник. – К.: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2011. – 182 с.

16. Політологія: навчально-методичний посібник для студентів історичного факультету та Навчально-наукового інституту педагогіки денної та заочної форми навчання / Укл. Фаріон О. О. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 108 с.

17. Політична абетка: матеріали для практичного використання. [Текст] / За наук, ред. док.наук держ. упр. О. В. Радченка; Редактор-упорядник А. В. Карташов, [авт.-упоряд. А. Ю. Геращенко, М. Д. Городок, А. В. Карташов, К. В. Плоский, О. В. Радченко, В. С. Радчук, О. Г. Солонтай, О. М. Спутай, В. М. Стах, О. Л. Храбан]; Вид. 8-е, доп. і перероб. – Житомир, 2010. – 350 с.

18. Політична думка в Україні, 1991-2016: у 2 т. / редкол. Олег Рафальський [та ін.]. – Київ: Парлам. вид-во, 2016:

Т. 1: Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 654 с.

Т. 2: Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 702 с.

19. Прикладна політологія: підручник / за заг. ред. В. Ф. Цвиха. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2011. – 316 с.

20. Рафальський І. О. Національно-державне самовизначення України: внутрішні чинники та зовнішні впливи: монографія / І. О. Рафальський; Нац. акад. наук України, Ін-т політ. і етнонаціон. дослідж. ім. І. Ф. Кураса НАН України. – Київ: ІПіЕНД; Ніжин: Вид. Лисенко М. М., 2016. – 478 с

21. Рафальський І. Феномен українського національного самовизначення: [монографія] / Ігор Рафальський; Нац. акад. наук України, Ін-т політ. і етнонаціон. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. – Київ: ІПіЕНД, 2014. – 237 с.

22. Скрипникова Л. В., Політологія: навчальний посібник / Л. В. Скрипникова, Л. С. Тутік, М. О. Гринчак. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 272 с.

23. Теорія політики: Підручник / Денисенко В.М. [Бліхар В.С., Требін М.П., Угрин Л.Я. та ін.]. – Л.: Ліга-Прес, 2015. – 668 с.

24. Якушик В. М. Вступ до політології: навчально-методичний посібник для вивчення державознавчих тем курсу політології / В. М. Якушик; Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад.". – 2-ге вид., виправ. і допов. - К.: Юрінком Інтер, 2012. – 65 с.

Internet джерела

1. Вегеш М. М. Політологія. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-60.html>

2. Політологія. Вступ до спеціальності. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk739347.pdf>

3. Політологія: лекційний курс і практикум. Навчальний посібник. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/539/1/politologia_lkp.pdf

4. Політологія: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 540 с. URL: http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1854/1/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F_29_10_2018.pdf
5. Цюрупа М. В, Ясинська В. С. Основи сучасної політології. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-8589.html>
6. Юрій М. Ф. Політологія. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-45.html>
7. Юрій М. Ф. Політологія. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-book-88.html>

Завдання до практичних/семінарських занять

Заняття № 1-2

Тема. Становлення та розвиток політології як науки

План

1. Становлення політології як науки і навчальної дисципліни.
2. Об'єкт та предмет політичної науки.
3. Методи політології.
4. Значення політології у професійній підготовці фахівців.

Теми повідомлень та/або презентацій

1. Політичні знання Стародавнього Світу.
2. Політичні вчення в епоху Середньовіччя.
3. Проблеми теорії політики в епоху Відродження.
4. Політика як соціальна реальність. Основні наукові підходи до визначення поняття «політика».

Питання для обговорення та дискусій:

1. Що вивчає політична наука? Який об'єкт і предмет політології?
2. Які були форми осмислення політики в історії політичної думки?
3. Коли було введено термін „політична наука”?
4. Яка структура політичної науки? Обґрунтуйте доцільність такої структури.
5. Що вивчають політична антропология і політична географія?
6. Які соціальні функції політології? Які функції Ви рахуєте актуальними та важливими в сучасних умовах?
7. Яка роль політології у Вашій професійній підготовці?
8. На прикладі відомих політиків проаналізуйте рівень їх політологічної підготовки.
9. Які функції політики, на Ваш погляд, слабо розвинуті в сучасному українському суспільстві? Аргументуйте свою відповідь.
10. Обґрунтовуючи місце й роль політології, проаналізуйте причини не-уваги до неї в роки застою.
11. Поясніть, як визначається предмет та об'єкт будь-якої науки, у тому числі й політології.
12. Назвіть і охарактеризуйте основні категорії політології.
13. Розкрийте основні закономірності та методи політології як науки.
14. Обґрунтуйте відмінність між тлумаченням понять: «політика як наука», «політика як мистецтво».
15. Аргументуйте чи дійсно складність політології як науки зумовлена різноманітністю її функцій.
16. Окресліть співвідношення понять «теоретична» і «прикладна» політологія.

Література:

1. Дмитренко М.А. Лекції з політології: інститут президенства. Навчально-методичний посібник / М.А. Дмитренко. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2010. – 229 с.
2. Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. Загальна теорія політики: Навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2017. 226 с.
3. Піча В.М. Політологія / Навч. підручник. К.: Каравела, 2018. – 304 с.
4. Політологія: Навч. посіб. / Гетьманчук М.П., Грищук В.К., Турчин Я.Б. – Київ: Знання, 2010. – 415 с.
5. Політологія: навчально-методичний посібник для студентів історичного факультету та Навчально-наукового інституту педагогіки денної та заочної форми навчання / Укл. Фаріон О.О. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 108 с.
6. Політологія. Навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей (доповнено) Ред. Струкевич О.К., Конотопенко О.П., Лапшин С.А – Вінниця: Нілан-ЛТД, 2016. – 403 с.
7. Політологія: Підручник / В.Ф. Баранівський. – Київ: НАУ, 2016. – 236 с.
8. Політологія: Навчальний посібник. Вид. 3-є, доп. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. – 224 с.
9. Прикладна політологія: підручник / за заг. ред. В.Ф. Цвиха. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2011. – 316 с.
10. Шляхтун П. Політологія: історія та теорія. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 472 с.
11. С.Г. Денисюк. Технологічні виміри політичної комунікації: монографія / С. Г. Денисюк. – Вінниця : ВНТУ, 2010. – 276 с.

Заняття № 3

Тема. **Понятійно-категоріальний апарат політології. Структурно-функціональні особливості політології.**

План

1. Понятійно-категоріальний апарат політології.
2. Структура політології як науки.
3. Функції політології.
4. Методологія (методи) політології.

Теми повідомлень та/або презентацій

1. Основоположні закони політології.
2. Особливості функціонування політології в сучасних умовах.
3. Новітні методи політичних досліджень.
4. Наукові засади практичної політології.

Питання для обговорення та дискусії

- 1) Зростання ролі і значення політології в умовах сьогодення.
- 2) Поняття й категорії політології як науки.

- 3) Методи політології (емпіричні: спостереження, експеримент; теоретичні: загальнонаукові, єдності історичного та логічного, системний, структурно-функціональний, синергетичний, соціологічний, нормативно-ціннісний, психологічний, антропологічний, біхевіоризму, «теорія обміну».
- 4) Закономірності політології, їх класифікація.
- 5) Структура політичної науки.
- 6) Функціональні особливості політології.
- 7) Призначення соціології в сучасних умовах.

Література:

1. Політологія у запитаннях і відповідях. Навч. посібник / За заг. ред. К.М. Левківського. – К., 2003.
2. Політологія. Підручник / За заг. ред. проф. Кремень В.Г., проф. Горлача М.І. – Харків, 2001.
3. Політологія: Посібник для студентів вищих навч. закладів / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – К. : Вид. центр «Академія», 2002. – 528 с.
4. Політологія. Навчально-методичний комплекс: Підручник / За ред. Ф. М. Кирилюка. – Київ: центр навчальної літератури, 2004. – 704 с.
5. Політологія у схемах, таблицях, визначеннях: навч. посібник / І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, І. Г. Оніщенко та ін.; За заг. Ред. І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, К. М. Левківського, І. Г. Оніщенко, З. І. Тимошенко. – 3-те вид., доопр. і доп. – К. : Вид-во Європ. Ун-ту, 2002. – 178 с.
6. Політологічний енциклопедичний словник. Упорядник: В. П. Горбатенко. – К. : Генеза, 2004. – 522 с. Політична абетка: матеріали для практичного використання. [Текст] / За наук, ред. док.наук держ. упр. О. В. Радченка; Редактор-упорядник А. В. Карташов, [авт.-упоряд. А. Ю. Геращенко, М. Д. Городок, А. В. Карташов, К. В. Плоский, О. В. Радченко, В. С. Радчук, О. Г. Солонтай, О. М. Спутай, В. М. Стах, О. Л. Храбан]; Вид. 8-е, доп. і перероб. – Житомир, 2010. – 350 с.
7. Політична думка в Україні, 1991-2016 : у 2 т. / редкол. Олег Рафальський [та ін.]. – Київ : Парлам. вид-во, 2016:
  - Т. 1 : Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 654 с.
  - Т. 2 : Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 702 с.
8. Рудакевич О. М. Політологія. Лекції, семінари, самостійна робота: навчальний посібник. Видання друге, перероблене, доповнене. – Тернопіль: 19 Видавництво Астон, 2007. – 304 с.
9. Рудич Ф. М. Політологія: підручник. – 3-тє вид., перероб., доп. – К. : Либідь, 2009. – 480 с.
10. Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної науки): підручник. – К. : Либідь, 2002. – 576 с.

Заняття № 4

Тема. Політична влада та механізми її функціонування в суспільстві

План

1. Влада як соціальний феномен. Ресурси влади. Класифікація влади.
2. Влада як системоутворюючий чинник політичної системи, її структура і функції.
3. Політичний режим: сутність та типологія. Політична опозиція. Політичний екстремізм.

Теми повідомлень та/або презентацій

1. Природа тоталітарної влади.
2. Влада – як необхідний регулятор життєдіяльності суспільства, його розвитку та єдності.
3. Державна влада в Україні: особливості, проблеми, перспективи.
4. Політична опозиція. Політичний екстремізм.

Питання для обговорення та дискусій:

1. У чому полягає сутність влади? Які універсальні принципи влади?
2. Чому влада і політика нероздільна і взаємообумовлена? Обґрунтуйте.
3. Які основні елементи можна виділити в структурі влади? Назвіть їх.
4. Чим є ресурси влади?
5. Які джерела влади? Які з них понад усе виявляються в сучасному політичному житті?
6. На чому заснована класифікація ресурсів влади Н. Макіавеллі?
7. Наскільки вірна класифікація ресурсів О. Тоффлера? Аргументуйте свою відповідь.
8. Що означає поняття «суверенітет»? Чому держава повинна володіти суверенітетом?
9. Що відображає поняття «легітимність влади»? Хто був творцем теорії легітимності?
10. Які ресурси раціонально-легальної легітимності влади? Чи можливе існування суспільства без влади?
11. Чому сьогодні в Україні такий низький рівень довіри населення до політичної влади?
12. Визначте співвідношення між категоріями «влада», «політична влада», «панування».
13. Обґрунтуйте чому змінювалися уявлення про політичну владу протягом історичного розвитку суспільства?
14. З чим пов'язане підвищення ролі політичних організацій у здійсненні політичної влади?
15. Криза політичної влади в Україні – це реальність чи ілюзія? Відповідь обґрунтуйте.
16. Чи можливе існування суспільства без політичної влади?
17. Як Ви вважаєте чому влада часто ігнорує політичні права і свободи

особистості, а особистість не довіряє владі?

18. У чому відмінність влади політичної від влади державної?

19. У чому полягає відповідальність влади перед суспільством?

Завдання для самостійної роботи:

1. Спираючись на програмні документи різних політичних партій в Україні, проаналізуйте їх розуміння мети, форм і змісту політичної влади.

2. Складіть схему за такими параметрами: влада державна і влада політична, спільне і відмінне.

Література:

1. Політологія. Вступ до спеціальності. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk739347.pdf>

2. Політологічний енциклопедичний словник. Упорядник: В. П. Горбатенко. – К. : Генеза, 2004. – 522 с.

3. Політологія у запитаннях і відповідях. Навч. посібник За заг. ред. К.М. Левківського. – К., 2003. – С. 102-115.

4. Політологія у схемах, таблицях, визначеннях: навч. посібник / І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, І. Г. Оніщенко та ін.; За заг. Ред. І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, К. М. Левківського, І. Г. Оніщенко, З. І. Тимошенко. – 3-те вид., доопр. і доп. – К. : Вид-во Європ. Ун-ту, 2002. – 178 с.

5. Політологія. Навчально методичний комплекс: Підручник / За ред. Кирилюка Ф. М: Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 704 с.

6. Політологія. Навчально-методичний комплекс: Підручник / За ред. Ф. М. Кирилюка. – Київ: центр навчальної літератури, 2004. – 704 с.

7. Політологія. Підручник / За заг. ред. проф. Кремень В.Г., проф. Горлача М.І. – Харків, 2001. – С. 44-90.

8. Політологія: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / М. І. Панов (керівн.авт.кол.), Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Концерн “Видавничий дім “Ін Юре», 2005. – 520 с. – С. 82-100.

9. Політологія: підручник / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – 3-те вид., перероб., доп. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 568 с.

10. Політична абетка: матеріали для практичного використання. [Текст] / За наук, ред. док.наук держ. упр. О. В. Радченка; Редактор-упорядник А. В. Карташов, [авт.-упоряд. А. Ю. Геращенко, М. Д. Городок, А. В. Карташов, К. В. Плоский, О. В. Радченко, В. С. Радчук, О. Г. Солонтай, О. М. Спутай, В. М. Стах, О. Л. Храбан]; Вид. 8-е, доп. і перероб. – Житомир, 2010. – 350 с.

11. Політична думка в Україні, 1991-2016: у 2 т./ редкол. Олег Рафальський [та ін.]. – Київ : Парлам. вид-во, 2016:

Т. 1 : Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 654 с.

Т. 2 : Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 702 с.

12. Рудакевич О. М. Політологія. Лекції, семінари, самостійна робота: навчальний посібник. Видання друге, перероблене, доповнене. – Тернопіль: 19 Видавництво Астон, 2007. – 304 с.

13. Рудич Ф. М. Політологія: підручник. – 3-тє вид., перероб., доп. – К. : Либідь, 2009. – 480 с.

14. Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної науки): підручник. – К. : Либідь, 2002. – 576 с.

Заняття 5

Тема. Ціннісний вимір політики.

Політична культура, свідомість та ідеологія

План

1. Ціннісний вимір політики. Політичні традиції, стереотипи, міфи і символи.
2. Політична культура: сутність, структура та функції.
3. Політична свідомість: зміст, структура, типологія.
4. Сутність політичної ідеології та її види.

Теми повідомлень та/або презентацій

1. Політичні стереотипи і політичні міфи як складові політичної культури.
2. Місце та роль політичної культури у політичному житті сучасного українського суспільства.
3. Політична свідомість сучасного українського суспільства: переваги і недоліки.
4. Роль ідеології в суспільно-політичному житті українців.

Питання для обговорення та дискусії

- 1) Яке місце посідає політична культура в політичній системі?
- 2) Як співвідносяться цінності і норми?
- 3) Порівняйте цінності комуністичного і посткомуністичного суспільств?
- 4) Яка відмінність між цінностями західного і посткомуністичного суспільств?
- 5) Які сучасні міфи в Україні вам відомі?
- 6) Яка відмінність між архетипами і стереотипами?
- 7) Яка відмінність між політичною ідеологією і політичною наукою?
- 8) Порівняйте політичні культури за класифікацією Г. Алмонда, С. Верби?
- 9) Які причини формування типових рис політичної культури України?
- 10) Як політична культура впливає на процес реформування економіки?
- 11) Які риси політичної культури найбільше гальмують процес економічної модернізації в Україні?
- 12) Чи можна сформувати політичну культуру тільки освітніми засобами? Що таке політична свідомість?
- 13) Назвіть основних носіїв політичної свідомості?

- 14) Які ви знаєте типи та рівні політичної свідомості?
- 15) Що таке масова свідомість та чим вона відрізняється від звичайної свідомості?
- 16) Що таке політична ідеологія?
- 17) Що таке політична культура?
- 18) Причини та джерела основних ідеологій.
- 19) Роль ідеології в політичному процесі.
- 20) Типологія політико-ідеологічних течій.
- 21) Функції ідеології в суспільному житті.
- 22) Роль ідеології в утворенні незалежної України.

Література:

11. Політологія у запитаннях і відповідях. Навч. посібник / За заг. ред. К.М. Левківського. – К., 2003.
12. Політологія: Посібник для студентів вищих навч. закладів / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – К. : Вид. центр «Академія», 2002. – 528 с.
13. Політологія. Навчально-методичний комплекс: Підручник / За ред. Ф. М. Кирилюка. – Київ: центр навчальної літератури, 2004. – 704 с.
14. Політологія у схемах, таблицях, визначеннях: навч. посібник / І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, І. Г. Оніщенко та ін.; За заг. Ред. І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, К. М. Левківського, І. Г. Оніщенко, З. І. Тимошенко. – 3-те вид., доопр. і доп. – К. : Вид-во Європ. Ун-ту, 2002. – 178 с.
15. Політологічний енциклопедичний словник. Упорядник: В. П. Горбатенко. – К. : Генеза, 2004. – 522 с.
16. Політична абетка: матеріали для практичного використання. [Текст] / За наук, ред. док.наук держ. упр. О. В. Радченка; Редактор-упорядник А. В. Карташов, [авт.-упоряд. А. Ю. Геращенко, М. Д. Городок, А. В. Карташов, К. В. Плоский, О. В. Радченко, В. С. Радчук, О. Г. Солонтай, О. М. Спутай, В. М. Стах, О. Л. Храбан]; Вид. 8-е, доп. і перероб. – Житомир, 2010. – 350 с.
17. Політична думка в Україні, 1991-2016 : у 2 т. / редкол. Олег Рафальський [та ін.]. – Київ : Парлам. вид-во, 2016:
  - Т. 1 : Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 654 с.
  - Т. 2 : Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 702 с.
18. Рудакевич О. М. Політологія. Лекції, семінари, самостійна робота: навчальний посібник. Видання друге, перероблене, доповнене. – Тернопіль: 19 Видавництво Астон, 2007. – 304 с.
19. Рудич Ф. М. Політологія: підручник. – 3-те вид., перероб., доп. – К. : Либідь, 2009. – 480 с.
20. Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної науки): підручник. – К. : Либідь, 2002. – 576 с.

Заняття 6

Тема. Персоналізований вимір політики. Особа як суб'єкт політики. Політична соціалізація особи

План

1. Персоналізований вимір політики Людина як суб'єкт політичного життя.
2. Політична поведінка особистості: сутність, основні форми та види
3. Політична соціалізація – процес формування політичної людини.
4. Проблеми політичної свободи особи в умовах формування правових засад української державності.

Теми повідомлень та/або презентацій

1. Особливості політичної поведінки суб'єктів влади.
2. Соціально-психологічні та правові механізми політичної соціалізації.
3. Особливості політичної соціалізації та форми участі людини в політиці.

Політичне лідерство

4. Особливості політичної соціалізації в Україні.

Питання для обговорення та дискусій:

- 1) Проаналізуйте, які якості характеризують поняття "політична людина".
- 2) Якими основними ознаками відрізняється "людина тоталітарного суспільства" від "людини демократичного суспільства"?
- 3) Чим відрізняється політична участь від політичної соціалізації?
- 4) У чому полягають особливості політичної соціалізації за різних типів політичних режимів?
- 5) Як співвідносяться політична соціалізація і політичне відчуження?
- 6) У чому різниця між "політичним" і "громадським" діячами?
- 7) Які фактори визначають місце особистості в управлінні суспільством?
- 8) Назвіть мотиви участі особистості в політичній діяльності.
- 9) У чому відмінність особистісного і колективного різновидів політичної поведінки?
- 10) Що лежить в основі політичного абсентеїзму? Охарактеризуйте його.
- 11) Чим відрізняється поведінка натовпу від поведінки особи в політиці?
- 12) Які стилі політичної поведінки політиків Ви знаєте? Назвіть конкретні приклади.
- 13) У чому полягає сутність і характер прояву політичного екстремізму?
- 14) Чи завжди насилля необхідне в політиці?

Література:

1. Політологія. Вступ до спеціальності. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk739347.pdf>
2. Політологічний енциклопедичний словник. Упорядник: В. П. Горбатенко.– К. : Генеза, 2004. – 522 с.
3. Політологія у запитаннях і відповідях. Навч. посібник За заг. ред. К.М. Левківського. – К., 2003. – С. 102-115.

4. Політологія у схемах, таблицях, визначеннях: навч. посібник / І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, І. Г. Оніщенко та ін.; За заг. Ред. І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, К. М. Левківського, І. Г. Оніщенко, З. І. Тимошенко. – 3-те вид., доопр. і доп. – К. : Вид-во Європ. Ун-ту, 2002. – 178 с.

5. Політологія. Навчально-методичний комплекс / За ред. Кирилюка Ф. М.: Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 704 с.

6. Політологія. Навчально-методичний комплекс: Підручник / За ред. Ф. М. Кирилюка. – Київ: центр навчальної літератури, 2004. – 704 с.

7. Політологія. Підручник / За заг. ред. проф. Кремень В.Г., проф. Горлача М.І. – Харків, 2001. – С. 44-90.

8. Політологія: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / М. І. Панов (керівн.авт.кол.), Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Концерн “Видавничий дім “Ін Юре», 2005. – 520 с. – С. 82-100.

9. Політологія: підручник / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – 3-те вид., перероб., доп. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 568 с.

10. Політична абетка: матеріали для практичного використання. [Текст] / За наук, ред. док.наук держ. упр. О. В. Радченка; Редактор-упорядник А. В. Карташов, [авт.-упоряд. А. Ю. Геращенко, М. Д. Городок, А. В. Карташов, К. В. Плоский, О. В. Радченко, В. С. Радчук, О. Г. Солонтай, О. М. Спутай, В. М. Стах, О. Л. Храбан]; Вид. 8-е, доп. і перероб. – Житомир, 2010. – 350 с.

11. Політична думка в Україні, 1991-2016: у 2 т./ редкол. Олег Рафальський [та ін.]. – Київ : Парлам. вид-во, 2016:

Т. 1 : Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 654 с.

Т. 2 : Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 702 с.

12. Рудакевич О. М. Політологія. Лекції, семінари, самостійна робота: навчальний посібник. Видання друге, перероблене, доповнене. – Тернопіль: 19 Видавництво Астон, 2007. – 304 с.

13. Рудич Ф. М. Політологія: підручник. – 3-те вид., перероб., доп. – К. : Либідь, 2009. – 480 с.

14. Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної науки): підручник. – К. : Либідь, 2002. – 576 с.

Заняття 7

Тема. Глобальний вимір політики. Глобалізація сучасного світу як тенденція світової політики

План

1. Сутність, основні ознаки та наслідки глобалізації.
2. Причини формування глобалізаційних процесів та їх вплив на суспільно-політичне життя.
3. Глобалізація і безпека розвитку.

4. Роль міжнародних організацій у регулюванні глобальних проблем людства.

Теми повідомлень та/або презентацій

1. Теоретичне осмислення сутності процесу глобалізації.
2. Глобалізація та її вплив на світовий політичний та економічний розвиток.
3. Глобальні та зовнішньополітичні виклики сучасного світу. Позитивні та негативні риси глобалізації.
4. Міжнародна безпека у контексті глобалізації сучасного світу.

Питання для обговорення та дискусій:

- 1) Передумови глобалізації. Еволюція напрямків глобалізації
- 2) Окресліть основні ознаки процесу глобалізації.
- 3) Напрями економічного розвитку України в умовах глобалізації.
- 4) Становлення сучасної глобалізації.
- 5) Роль міжнародних організацій у регулюванні глобальних проблем людства.
- 6) Характеристика базових концепцій і підходів до визначення часових меж глобалізації.
- 7) Проблема конкурентоспроможності України в глобальній економіці.
- 8) Складові нової хвилі глобалізаційного прискорення/гальмування.
- 9) Торговельні потоки найбільших світових економік та їх місце в умовах сучасної України.
- 10) Фактор Китаю в економічному прискоренні європейських висхідних країн. Наслідки і завдання для України.
- 11) Глобалізація несе за собою не тільки переваги, а й негативні наслідки, породжуючи ряд потенційних проблем. Які? Охарактеризуйте їх.
- 12) Що є стратегічними пріоритетами розвитку України в умовах глобалізації?

Література:

- 1) Політологія у запитаннях і відповідях. Навч. посібник / За заг. ред. К.М. Левківського. – К., 2003.
- 2) Політологія. Підручник / За заг. ред. проф. Кремень В.Г., проф. Горлача М.І. – Харків, 2001.
- 3) Політологія: Посібник для студентів вищих навч. закладів / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – К. : Вид. центр «Академія», 2002. – 528 с.
- 4) Політологія. Навчально-методичний комплекс: Підручник / За ред. Ф. М. Кирилюка. – Київ: центр навчальної літератури, 2004. – 704 с.
- 5) Політологія у схемах, таблицях, визначеннях: навч. посібник / І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, І. Г. Оніщенко та ін.; За заг. Ред. І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, К. М. Левківського, І. Г. Оніщенко, З. І. Тимошенко. – 3-те вид., доопр. і доп. – К. : Вид-во Європ. Ун-ту, 2002. – 178 с.

б) Політологічний енциклопедичний словник. Упорядник: В. П. Горбатенко.– К.: Генеза, 2004.– 522 с. Політична абетка: матеріали для практичного використання. [Текст] / За наук, ред. док.наук держ. упр. О. В. Радченка; Редактор-упорядник А. В. Карташов, [авт.-упоряд. А. Ю. Геращенко, М. Д. Городок, А. В. Карташов, К. В. Плоский, О. В. Радченко, В. С. Радчук, О. Г. Солонтай, О. М. Спутай, В. М. Стах, О. Л. Храбан]; Вид. 8-е, доп. і перероб. – Житомир, 2010. – 350 с.

7) Політична думка в Україні, 1991-2016: у 2 т./ редкол. Олег Рафальський [та ін.]. – Київ: Парлам. вид-во, 2016:

Т. 1: Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 654 с.

Т. 2: Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 702 с.

8) Рудакевич О. М. Політологія. Лекції, семінари, самостійна робота: навчальний посібник. Видання друге, перероблене, доповнене. – Тернопіль: 19 Видавництво Астон, 2007. – 304 с.

9) Рудич Ф. М. Політологія: підручник. – 3-тє вид., перероб., доп. – К.: Либідь, 2009. – 480 с.

10) Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної науки): підручник. – К.: Либідь, 2002. – 576 с.

Модуль 2. Практичні аспекти політології

Заняття № 1 (8)

Тема. Роль і місце політології

в процесах становлення громадянського суспільства.

План

1. Становлення політології у сучасній Україні.
2. Етапи становлення громадянського суспільства в Україні в контексті забезпечення легітимності політичної влади.
3. Держава і громадянське суспільство: принцип взаємодії.
4. Проблеми політичної освіти та політичної соціалізації сучасного громадянина.

Теми повідомлень та/або презентацій

1. Політична наука в Україні: стан і перспективи розвитку.
2. Особливості впливу різних чинників на зміст політичного життя суспільства.
3. Громадянське суспільство як важливий чинник політичних процесів в Україні.
4. Громадські об'єднання як носії влади в демократичному суспільстві.

Завдання для самостійної роботи:

1. Розкрийте процес історичного розвитку демократії.
2. Як відбувається процес становлення та розвитку демократії в Україні?

Питання для обговорення та дискусій:

1. Знання про політику як чинник взаємодії суспільства й держави.
2. Чому сьогодні в Україні такий низький рівень довіри населення до політичної влади?
3. Обґрунтуйте можливості поширення здобутків системи політичної науки й освіти в Україні на процеси державотворення і реформування суспільства.
4. Перспективи зростання ролі професіоналів-політологів як носіїв та суб'єктів процесу усвідомлення соціального впливу і національних особливостей політичної свідомості та культури.
5. Якою має бути політико-ідеологічна доктрина державотворення?
6. Охарактеризуйте процес становлення та розвитку демократії в Україні.

Література:

1. Політологія. Вступ до спеціальності. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk739347.pdf>
2. Політологічний енциклопедичний словник. Упорядник: В. П. Горбатенко.– К. : Генеза, 2004. – 522 с.
3. Політологія у запитаннях і відповідях. Навч. посібник За заг. ред. К.М. Левківського. – К., 2003. – С. 102-115.
4. Політологія у схемах, таблицях, визначеннях: навч. посібник / І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, І. Г. Оніщенко та ін.; За заг. Ред. І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, К. М. Левківського, І. Г. Оніщенко, З. І. Тимошенко. – 3-тє вид., доопр. і доп. – К. : Вид- во Європ. Ун-ту, 2002. – 178 с.
5. Політологія. Навчально методичний комплекс: Підручник / За ред. Кирилюка Ф. М: Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 704 с.
6. Політологія. Навчально-методичний комплекс: Підручник / За ред. Ф. М. Кирилюка. – Київ: центр навчальної літератури, 2004. – 704 с.
7. Політологія. Підручник / За заг. ред. проф. Кремень В.Г., проф. Горлача М.І. – Харків, 2001. – С. 44-90.
8. Політологія: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / М. І. Панов (керівн.авт.кол.), Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Концерн “Видавничий дім “Ін Юре», 2005. – 520 с. – С. 82-100.
9. Політологія: підручник / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – 3-тє вид., перероб., доп. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 568 с.
10. Політична абетка: матеріали для практичного використання. [Текст] / За наук, ред. док.наук держ. упр. О. В. Радченка; Редактор-упорядник А. В. Карташов, [авт.-упоряд. А. Ю. Геращенко, М. Д. Городок, А. В. Карташов, К. В. Плоский, О. В. Радченко, В. С. Радчук, О. Г. Солонтай, О. М. Спутай, В. М. Стах, О. Л. Храбан]; Вид. 8-е, доп. і перероб. – Житомир, 2010. – 350 с.

11. Політична думка в Україні, 1991-2016: у 2 т./ редкол. Олег Рафальський [та ін.]. – Київ: Парлам. вид-во, 2016:

Т. 1: Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 654 с.

Т. 2: Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 702 с.

12. Томахів В. Політологія, Навч. Посібник. Вид. т-е, доповнене / В. Томахів. – Тернопіль: ТНЕУ, 2018 р. – 244 с.

13. Рудакевич О. М. Політологія. Лекції, семінари, самостійна робота: навчальний посібник. Видання друге, перероблене, доповнене. – Тернопіль: 19 Видавництво Астон, 2007. – 304 с.

14. Рудич Ф. М. Політологія: підручник. – 3-тє вид., перероб., доп. – К.: Либідь, 2009. – 480 с.

15. Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної науки): підручник. – К.: Либідь, 2002. – 576 с.

Заняття № 2-3 (9-10)

Тема. Діяльність політолога у сфері суспільних відносин.

План

1. Політична діяльність в умовах соціально-правової держави.
2. Політолог – фахівець з політичних питань у громадських організаціях, асоціаціях, фондах.
3. Соціально-політичні технології в діяльності політолога: визначення, сутність, типологія.
4. Політичні технології та їх вплив на суспільно-політичну сферу життєдіяльності суспільства.

Теми повідомлень та/або презентацій

1. Практична політологія як мистецтво осягнення політики.
2. Наукові і побутові уявлення про політику.
3. У чому суть політизації суспільного життя, які її причини в Україні?
4. Обґрунтуйте думку: «Головне завдання політолога – це дослідження суспільної сфери життя, яке відноситься до політики».

Завдання для самостійної роботи:

1. Політолог – це фахівець з дуже широким світоглядом, який розбирається в політичних процесах не тільки своєї країни, але й інших держав?
2. Обґрунтуйте тезу: «Від «розбудови держави» до «розбудови громадянського суспільства».

Питання для обговорення та дискусій:

1. Знання про політику як чинник взаємодії суспільства й держави.
2. Чому сьогодні в Україні такий низький рівень довіри населення до

політичної влади?

3. Обґрунтуйте можливості поширення здобутків системи політичної науки й освіти в Україні на процеси державотворення і реформування суспільства.

4. Перспективи зростання ролі професіоналів-політологів як носіїв та суб'єктів процесу усвідомлення соціального впливу і національних особливостей політичної свідомості та культури.

5. Якою має бути політико-ідеологічна доктрина державотворення?

6. Охарактеризуйте процес становлення та розвитку демократії в Україні.

Література:

1. Політологія. Вступ до спеціальності. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk739347.pdf>
2. Політологічний енциклопедичний словник. Упорядник: В. П. Горбатенко.– К. : Генеза, 2004. – 522 с.
3. Політологія у запитаннях і відповідях. Навч. посібник За заг. ред. К.М. Левківського. – К., 2003. – С. 102-115.
4. Політологія у схемах, таблицях, визначеннях: навч. посібник / І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, І. Г. Оніщенко та ін.; За заг. Ред. І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, К. М. Левківського, І. Г. Оніщенко, З. І. Тимошенко. – 3-те вид., доопр. і доп. – К. : Вид- во Європ. Ун-ту, 2002. – 178 с.
5. Політологія. Навчально методичний комплекс: Підручник / За ред. Кирилюка Ф. М: Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 704 с.
6. Політологія. Навчально-методичний комплекс: Підручник / За ред. Ф. М. Кирилюка. – Київ: центр навчальної літератури, 2004. – 704 с.
7. Політологія. Підручник / За заг. ред. проф. Кремень В.Г., проф. Горлача М.І. – Харків, 2001. – С. 44-90.
8. Політологія: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / М. І. Панов (керівн.авт.кол.), Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Концерн “Видавничий дім “Ін Юре», 2005. – 520 с. – С. 82-100.
9. Політологія: підручник / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – 3-тє вид., перероб., доп. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 568 с.
10. Політична абетка: матеріали для практичного використання. [Текст] / За наук, ред. док.наук держ. упр. О. В. Радченка; Редактор-упорядник А. В. Карташов, [авт.-упоряд. А. Ю. Геращенко, М. Д. Городок, А. В. Карташов, К. В. Плоский, О. В. Радченко, В. С. Радчук, О. Г. Солонтай, О. М. Спудай, В. М. Стах, О. Л. Храбан]; Вид. 8-е, доп. і перероб. – Житомир, 2010. – 350 с.
11. Політична думка в Україні, 1991-2016: у 2 т./ редкол. Олег Рафальський [та ін.]. – Київ : Парлам. вид-во, 2016:
  - Т. 1 : Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 654 с.
  - Т. 2 : Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 702 с.

12. Томахів В. Політологія, Навч. Посібник. Вид. т-е, доповнене / В. Томахів. – Тернопіль: ТНЕУ, 2018 р. – 244 с.

13. Рудакевич О. М. Політологія. Лекції, семінари, самостійна робота: навчальний посібник. Видання друге, перероблене, доповнене. – Тернопіль: 19 Видавництво Астон, 2007. – 304 с.

14. Рудич Ф. М. Політологія: підручник. – 3-тє вид., перероб., доп. – К. : Либідь, 2009. – 480 с.

15. Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної науки): підручник. – К. : Либідь, 2002. – 576 с.

Заняття № 4 (11)

Тема. Професійна діяльність політолога на місцевому і регіональному рівнях.

План

1. Політична діяльність на регіональному рівні.
2. Інструменти та механізми вироблення й реалізації публічної політики на регіональному рівні.
3. Професійна діяльність політолога на місцевому рівні.
4. Діяльність політолога в органах місцевого самоврядування.

Теми повідомлень та/або презентацій

Підготуйте повідомлення або презентацію про приклади професійної діяльності політолога на місцевому і регіональному рівнях на таких посадах:

- 1) політолог-аналітик у ЗМІ регіонального рівня;
- 2) експерт із суспільно-політичних питань на місцевому чи регіональному рівні;
- 3) консультант із суспільно-політичних питань (в органах влади чи громадських організаціях);
- 4) помічник депутата в органах місцевого самоврядування чи депутата обласної ради.

Питання для обговорення та дискусій:

1. Політолог – політик чи радник?
2. Чим доведеться займатися середньостатистичному політологу?
3. Роль професійної діяльності політолога на регіональному рівні.
4. Професійна самореалізація політолога в органах місцевого самоврядування.
5. Актуальність професії політолога в сучасних умовах

Література:

1. Політологія. Вступ до спеціальності. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk739347.pdf>
2. Політологічний енциклопедичний словник. Упорядник: В. П. Горбатенко.– К. : Генеза, 2004. – 522 с.

3. Політологія у запитаннях і відповідях. Навч. посібник За заг. ред. К.М. Левківського. – К., 2003. – С. 102-115.
4. Політологія у схемах, таблицях, визначеннях: навч. посібник / І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, І. Г. Оніщенко та ін.; За заг. Ред. І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, К. М. Левківського, І. Г. Оніщенко, З. І. Тимошенко. – 3-те вид., доопр. і доп. – К. : Вид- во Європ. Ун-ту, 2002. – 178 с.
5. Політологія. Навчально методичний комплекс: Підручник / За ред. Кирилюка Ф. М: Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 704 с.
6. Політологія. Навчально-методичний комплекс: Підручник / За ред. Ф. М. Кирилюка. – Київ: центр навчальної літератури, 2004. – 704 с.
7. Політологія. Підручник / За заг. ред. проф. Кремень В.Г., проф. Горлача М.І. – Харків, 2001. – С. 44-90.
8. Політологія: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / М. І. Панов (керівн.авт.кол.), Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Концерн “Видавничий дім “Ін Юре», 2005. – 520 с. – С. 82-100.
9. Політологія: підручник / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – 3-тє вид., перероб., доп. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 568 с.
10. Політична абетка: матеріали для практичного використання. [Текст] / За наук, ред. док.наук держ. упр. О. В. Радченка; Редактор-упорядник А. В. Карташов, [авт.-упоряд. А. Ю. Геращенко, М. Д. Городок, А. В. Карташов, К. В. Плоский, О. В. Радченко, В. С. Радчук, О. Г. Солонтай, О. М. Спутай, В. М. Стах, О. Л. Храбан]; Вид. 8-е, доп. і перероб. – Житомир, 2010. – 350 с.
11. Політична думка в Україні, 1991-2016: у 2 т./ редкол. Олег Рафальський [та ін.]. – Київ : Парлам. вид-во, 2016:
  - Т. 1 : Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 654 с.
  - Т. 2 : Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 702 с.
12. Томахів В. Політологія, Навч. Посібник. Вид. т-е, доповнене / В. Томахів. – Тернопіль: ТНЕУ, 2018 р. – 244 с.
13. Рудакевич О. М. Політологія. Лекції, семінари, самостійна робота: навчальний посібник. Видання друге, перероблене, доповнене. – Тернопіль: 19 Видавництво Астон, 2007. – 304 с.
14. Рудич Ф. М. Політологія: підручник. – 3-тє вид., перероб., доп. – К. : Либідь, 2009. – 480 с.
15. Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної науки): підручник. – К. : Либідь, 2002. – 576 с.

Заняття № 5 (12)

Тема. Політолог у сфері державної влади.

План

1. Політолог як працівник центральних органів державної влади.

2. Професійна діяльність політолога в органах законодавчої влади.
3. Професійна діяльність політолога в органах виконавчої влади.
4. Діяльність політолога в органах районних державних адміністрацій.

Теми повідомлень та/або презентацій

Підготуйте повідомлення або презентацію про приклади професійної діяльності політолога на таких посадах:

- 1) політолог-аналітик в обласній державній адміністрації;
- 2) експерт із суспільно-політичних питань (в органах виконавчої чи законодавчої влади);
- 3) консультант із суспільно-політичних питань (в органах виконавчої чи законодавчої влади);
- 4) помічника чи радника народного депутата України чи депутата обласної/районної ради.

Питання для обговорення та дискусій:

1. Політолог як помічник чи радник депутатів різних рівнів.
2. Роль професійної діяльності політолога на державному рівні.
3. Професійна самореалізація політолога в органах законодавчої влади.
4. Професійна самореалізація політолога в органах виконавчої влади.

Література:

1. Політологія. Вступ до спеціальності. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk739347.pdf>
2. Політологічний енциклопедичний словник. Упорядник: В. П. Горбатенко. – К. : Генеза, 2004. – 522 с.
3. Політологія у запитаннях і відповідях. Навч. посібник За заг. ред. К.М. Левківського. – К., 2003. – С. 102-115.
4. Політологія у схемах, таблицях, визначеннях: навч. посібник / І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, І. Г. Оніщенко та ін.; За заг. Ред. І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, К. М. Левківського, І. Г. Оніщенко, З. І. Тимошенко. – 3-те вид., доопр. і доп. – К. : Вид-во Європ. Ун-ту, 2002. – 178 с.
5. Політологія. Навчально-методичний комплекс: Підручник / За ред. Кирилюка Ф. М: Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 704 с.
6. Політологія. Навчально-методичний комплекс: Підручник / За ред. Ф. М. Кирилюка. – Київ: центр навчальної літератури, 2004. – 704 с.
7. Політологія. Підручник / За заг. ред. проф. Кремень В.Г., проф. Горлача М.І. – Харків, 2001. – С. 44-90.
8. Політологія: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / М. І. Панов (керівн.авт.кол.), Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Концерн “Видавничий дім “Ін Юре», 2005. – 520 с. – С. 82-100.
9. Політологія: підручник / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – 3-те вид., перероб., доп. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 568 с.

10. Політична абетка: матеріали для практичного використання. [Текст] / За наук, ред. док.наук держ. упр. О. В. Радченка; Редактор-упорядник А. В. Карташов, [авт.-упоряд. А. Ю. Геращенко, М. Д. Городок, А. В. Карташов, К. В. Плоский, О. В. Радченко, В. С. Радчук, О. Г. Солонтай, О. М. Спутай, В. М. Стах, О. Л. Храбан]; Вид. 8-е, доп. і перероб. – Житомир, 2010. – 350 с.

11. Політична думка в Україні, 1991-2016: у 2 т. / редкол. Олег Рафальський [та ін.]. – Київ: Парлам. вид-во, 2016:

Т. 1: Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 654 с.

Т. 2: Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 702 с.

12. Томахів В. Політологія, Навч. Посібник. Вид. т-е, доповнене / В. Томахів. – Тернопіль: ТНЕУ, 2018 р. – 244 с.

13. Рудакевич О. М. Політологія. Лекції, семінари, самостійна робота: навчальний посібник. Видання друге, перероблене, доповнене. – Тернопіль: 19 Видавництво Астон, 2007. – 304 с.

14. Рудич Ф. М. Політологія: підручник. – 3-тє вид., перероб., доп. – К.: Либідь, 2009. – 480 с.

15. Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної науки): підручник. – К.: Либідь, 2002. – 576 с.

Заняття № 6 (13)

Тема. Дипломатія та дипломатичні служби.

**Дипломатичний протокол та етикет
у професійній діяльності політолога.**

План

1. Поняття і визначення дипломатії. Форми та методи дипломатії.
2. Принципи, форми організації і методи роботи дипломатичної служби України.
3. Дипломатичні представництва: структура, персонал, функції.
4. Дипломатичний протокол та етикет у професійній діяльності політолога.

Теми повідомлень та/або презентацій

- 1) Виникнення та формування основних історичних типів дипломатії.
- 2) Міжнародно-правові підстави для встановлення дипломатичних відносин.
- 3) Дипломатична служба як важливий інструмент державної влади.
- 4) Види дипломатичних представництв: посольства і місії.

Питання для обговорення та дискусій:

1. Дайте визначення дипломатії.
2. Назвіть основні функції дипломатичної діяльності?
3. В чому полягає роль дипломатичної діяльності?

4. Які форми дипломатичної діяльності Вам відомі?
5. Які методи дипломатичної діяльності Вам відомі?
6. Дайте характеристику основних історичних етапів дипломатії.
7. Які основні принципи дипломатичної служби Вам відомі?
8. Перерахуйте ознаки дипломатичної служби.
9. Які організаційні форми дипломатичної служби Ви знаєте?
10. Які національні правові акти становлять основу правового регулювання зовнішніх відносин в Україні?
11. Які міжнародні правові акти становлять основу правового регулювання зовнішніх відносин в Україні?

Література:

1. Політологія. Вступ до спеціальності. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk739347.pdf>
2. Політологічний енциклопедичний словник. Упорядник: В. П. Горбатенко. – К. : Генеза, 2004. – 522 с.
3. Політологія у запитаннях і відповідях. Навч. посібник За заг. ред. К.М. Левківського. – К., 2003. – С. 102-115.
4. Політологія у схемах, таблицях, визначеннях: навч. посібник / І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, І. Г. Оніщенко та ін.; За заг. Ред. І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, К. М. Левківського, І. Г. Оніщенко, З. І. Тимошенко. – 3-те вид., доопр. і доп. – К. : Вид-во Європ. Ун-ту, 2002. – 178 с.
5. Політологія. Навчально методичний комплекс: Підручник / За ред. Кирилюка Ф. М: Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 704 с.
6. Політологія. Навчально-методичний комплекс: Підручник / За ред. Ф. М. Кирилюка. – Київ: центр навчальної літератури, 2004. – 704 с.
7. Політологія. Підручник / За заг. ред. проф. Кремень В.Г., проф. Горлача М.І. – Харків, 2001. – С. 44-90.
8. Політологія: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / М. І. Панов (керівн.авт.кол.), Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Концерн “Видавничий дім “Ін Юре», 2005. – 520 с. – С. 82-100.
9. Політологія: підручник / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – 3-тє вид., перероб., доп. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 568 с.
10. Політична абетка: матеріали для практичного використання. [Текст] / За наук, ред. док.наук держ. упр. О. В. Радченка; Редактор-упорядник А. В. Карташов, [авт.-упоряд. А. Ю. Геращенко, М. Д. Городок, А. В. Карташов, К. В. Плоский, О. В. Радченко, В. С. Радчук, О. Г. Солонтай, О. М. Спудай, В. М. Стах, О. Л. Храбан]; Вид. 8-е, доп. і перероб. – Житомир, 2010. – 350 с.
11. Політична думка в Україні, 1991-2016: у 2 т./ редкол. Олег Рафальський [та ін.]. – Київ : Парлам. вид-во, 2016:
  - Т. 1 : Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 654 с.
  - Т. 2 : Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна,

Олександр Майборода. – 702 с.

12. Томахів В. Політологія, Навч. Посібник. Вид. т-е, доповнене / В. Томахів. – Тернопіль: ТНЕУ, 2018 р. – 244 с.

13. Рудакевич О. М. Політологія. Лекції, семінари, самостійна робота: навчальний посібник. Видання друге, перероблене, доповнене. – Тернопіль: 19 Видавництво Астон, 2007. – 304 с.

14. Рудич Ф. М. Політологія: підручник. – 3-тє вид., перероб., доп. – К. : Либідь, 2009. – 480 с.

15. Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної науки): підручник. – К. : Либідь, 2002. – 576 с.

Заняття № 7 (14)

Тема. Політолог у сфері міжнародних політичних відносин.

План

1. Міжнародні політичні відносини: сутність та види.
2. Професійна діяльність політолога на міжнародному рівні.
3. Кваліфікаційні вимоги до фахівців-політологів у сфері міжнародних політичних відносин.
4. Діяльність політолога у сфері зовнішньополітичних відносин.

Теми повідомлень та/або презентацій

- 1) Типологія та функціональні особливості суб'єктів міжнародних відносин.
- 2) Інтереси та цілі діяльності учасників міжнародних політичних відносин.
- 3) Політолог як аналітик у міжнародних організаціях.
- 4) Професійна діяльність політолога в міжнародних ЗМІ.

Питання для обговорення та дискусій:

1. Типи міжнародних відносин.
2. Які міжнародні правові акти становлять основу правового регулювання зовнішньополітичних відносин в Україні?
3. Ієрархія міжнародних систем та її найважливіші закономірності.
4. Мирне співіснування та міжнародна співпраця.
5. Проблеми визначення міжнародних конфліктів.
6. Типи міжнародних конфліктів.
7. Проблеми розв'язання воєнних конфліктів.

Література:

1. Політологія. Вступ до спеціальності. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk739347.pdf>
2. Політологічний енциклопедичний словник. Упорядник: В. П. Горбатенко. – К. : Генеза, 2004. – 522 с.
3. Політологія у запитаннях і відповідях. Навч. посібник За заг. ред. К.М. Левківського. – К., 2003. – С. 102-115.

4. Політологія у схемах, таблицях, визначеннях: навч. посібник / І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, І. Г. Оніщенко та ін.; За заг. Ред. І. С. Дзюбка, Д. Т. Дзюбка, К. М. Левківського, І. Г. Оніщенко, З. І. Тимошенко. – 3-тє вид., доопр. і доп. – К. : Вид-во Європ. Ун-ту, 2002. – 178 с.
5. Політологія. Навчально методичний комплекс: Підручник / За ред. Кирилюка Ф. М: Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 704 с.
6. Політологія. Навчально-методичний комплекс: Підручник / За ред. Ф. М. Кирилюка. – Київ: центр навчальної літератури, 2004. – 704 с.
7. Політологія. Підручник / За заг. ред. проф. Кремень В.Г., проф. Горлача М.І. – Харків, 2001. – С. 44-90.
8. Політологія: Підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / М. І. Панов (керівн.авт.кол.), Л. М. Герасіна, В. С. Журавський та ін. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Концерн “Видавничий дім “Ін Юре», 2005. – 520 с. – С. 82-100.
9. Політологія: підручник / За ред. О. В. Бабкіної, В. П. Горбатенка. – 3-тє вид., перероб., доп. – К.: ВЦ «Академія», 2010. – 568 с.
10. Політична абетка: матеріали для практичного використання. [Текст] / За наук, ред. док.наук держ. упр. О. В. Радченка; Редактор-упорядник А. В. Карташов, [авт.-упоряд. А. Ю. Геращенко, М. Д. Городок, А. В. Карташов, К. В. Плоский, О. В. Радченко, В. С. Радчук, О. Г. Солонтай, О. М. Спутай, В. М. Стах, О. Л. Храбан]; Вид. 8-е, доп. і перероб. – Житомир, 2010. – 350 с.
11. Політична думка в Україні, 1991-2016: у 2 т./ редкол. Олег Рафальський [та ін.]. – Київ : Парлам. вид-во, 2016:
  - Т. 1 : Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 654 с.
  - Т. 2 : Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / редкол.: Олег Рафальський, Марія Кармазіна, Олександр Майборода. – 702 с.
12. Томахів В. Політологія, Навч. Посібник. Вид. т-е, доповнене / В. Томахів. – Тернопіль: ТНЕУ, 2018 р. – 244 с.
13. Рудакевич О. М. Політологія. Лекції, семінари, самостійна робота: навчальний посібник. Видання друге, перероблене, доповнене. – Тернопіль: 19 Видавництво Астон, 2007. – 304 с.
14. Рудич Ф. М. Політологія: підручник. – 3-тє вид., перероб., доп. – К. : Либідь, 2009. – 480 с.
15. Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної науки): підручник. – К. : Либідь, 2002. – 576 с.

Для нотаток

